Pinksteren zonder Pinksteren

Theologische duiding van de preek van Pete Greig

Mijn eerste indruk is dat dit een inhoudelijk interessante, missionair sterk gemotiveerde preek is, met een aantal Bijbels gefundeerde uitgangspunten. Tegelijkertijd zie ik enkele theologische verschuivingen die aandacht verdienen.

De belangrijkste observatie is dat Greig een Bijbels gedeelte over de uitstorting van de Heilige Geest en de komst van Gods Koninkrijk gebruikt om jongeren op te roepen tot missionaire actie, creativiteit en persoonlijke overgave. Dat is op zichzelf legitiem. De vraag is echter of hij de tekst van Joël 2 en Handelingen 2 voldoende recht doet, en of zijn toepassing niet op bepaalde momenten verder gaat dan wat de Bijbeltekst zelf zegt.

Eén kanttekening vooraf: Greig spreekt tot jongeren op een grootschalig evenement, niet in een seminariezaal. Zijn retorische keuzes — urgentie, beelden, emotie, herhaling — zijn daarop afgestemd. Dat verklaart zijn stijl, *maar rechtvaardigt niet elke exegetische sprong*. Ik beoordeel de preek op haar theologische inhoud, niet op haar retorische effectiviteit.

1. Joël 2 en Handelingen 2: wat is het primaire accent?

Greig begint met Joël 2:28-32 en legt uit dat Petrus op de Pinksterdag juist deze profetie aanhaalt. Dat is een goed uitgangspunt. In Handelingen 2:16-21 verklaart Petrus inderdaad dat de uitstorting van de Heilige Geest de vervulling is van wat Joël heeft aangekondigd.

Greig benadrukt vervolgens:

- De Heilige Geest wordt uitgestort op alle mensen.
- Zonen en dochters zullen profeteren.
- Jongeren zullen visioenen zien, ouderen zullen dromen dromen.
- De Geest wordt niet uitsluitend aan een bepaalde groep leiders gegeven.

Dat zijn belangrijke Bijbelse accenten. Er is echter een nuance die ik mis. De kern van Joëls profetie is niet in de eerste plaats dat mensen nieuwe dromen, visioenen of creatieve ideeën krijgen. Het gaat om de eschatologische uitstorting van Gods Geest, waarbij Gods volk wordt toegerust om te profeteren en Gods handelen bekend te maken.

In Handelingen 2 staat de uitstorting van de Geest bovendien in het kader van de verhoging van Jezus Christus, zijn positie als Heer en Messias, de oproep tot bekering en de vergeving van zonden (Handelingen 2:22-39). Dat is het christologische centrum van Pinksteren — en dat is het punt waar ik in deze analyse steeds op terugkom.

Beoordeling: Greig legt een terecht accent op de brede beschikbaarheid van de Geest, maar verschuift het zwaartepunt van Gods heilshandelen naar menselijke mogelijkheden en roeping.

2. Dromen en visioenen als primaire kenmerken van de Heilige Geest

Een opvallende uitspraak van Greig is:

The primary mark of the outpouring of the Holy Spirit is dreams and visions.

Hij zegt dat spreken in tongen, vallen en trillen niet het primaire kenmerk zijn, maar dromen en visioenen. Hij heeft gelijk dat Joël 2 dromen en visioenen nadrukkelijk noemt. Maar de vraag is of je daaruit mag concluderen dat dit het primaire kenmerk van de uitstorting van de Heilige Geest is.

In Handelingen 2 gebeurt meer: de discipelen worden vervuld, spreken in andere talen, verkondigen Gods grote daden, Petrus predikt Jezus als Messias, mensen komen tot bekering, en er ontstaat een gemeenschap die volhardt in onderwijs, gebed en onderlinge verbondenheid. Paulus beschrijft de werking van de Geest nog breder: de vrucht van de Geest (Galaten 5:22-23), de verscheidenheid van gaven (1 Korinthe 12), en de liefde als doorslaggevende maatstaf (1 Korinthe 13).

Een andere formulering zou zijn:

Een belangrijk kenmerk van de uitstorting van de Heilige Geest is dat Hij Gods volk toerust om God bekend te maken, waarbij profetie, dromen en visioenen een plaats hebben. Maar de werking van de Geest mag niet tot deze verschijnselen worden gereduceerd.

Er zit een tweede probleem in Greigs toepassing. Hij zegt dat wanneer mensen een verlangen voelen om films te maken, muziek te schrijven of bedrijven te beginnen, dit de Heilige Geest is die die verlangens in hen legt. God kan mensen creatief en ondernemend toerusten — maar niet ieder creatief verlangen is automatisch een ingeving van de Heilige Geest. Daarvoor is geestelijke onderscheiding nodig (1 Johannes 4:1; 1 Korinthe 14:29). Greig maakt hier een stap van een Bijbelse waarheid naar een persoonlijke geestelijke interpretatie die niet zonder meer uit de tekst volgt.

3. De positie van vrouwen in de gemeente

Hier vind ik Greigs uitleg sterk. Hij benadrukt dat Joël uitdrukkelijk spreekt over zonen én dochters, mannen én vrouwen. Hij betreurt dat de kerk vrouwen regelmatig mogelijkheden heeft onthouden die mannen wel kregen.

The body of Christ cannot hop around on one leg.

Dat is een treffende formulering. De uitstorting van de Geest is niet beperkt tot mannen, ouderen of een geestelijke elite. Dat sluit aan bij Handelingen 2 en bij de bredere nieuwtestamentische beschrijving van de gaven van de Geest.

Wel één onderscheid: dat vrouwen de Geest ontvangen en profeteren, betekent niet automatisch dat iedere discussie over de precieze invulling van ambten en verantwoordelijkheden daarmee is opgelost. Maar als het gaat om de deelname van vrouwen aan de missie en de opbouw van de gemeente, heeft Greig een sterk Bijbels uitgangspunt.

4. De bloedmaan en de laatste dagen: een twijfelachtige actualisering

Greig verbindt de bloedmaan uit Joël 2 met drie actuele ontwikkelingen: de oorlog in Oekraïne, kunstmatige intelligentie, en klimaatverandering. Hij zegt dat deze het gevoel versterken dat we in de laatste dagen leven.

Joël gebruikt zelf ook kosmische beeldspraak voor historische gebeurtenissen in zijn eigen context — de sprinkhaanplaag, de dag des HEEREN. Die hermeneutische stap is dus niet ongebruikelijk. Het probleem is tweeledig:

Ten eerste: Petrus haalt deze profetie aan op de Pinksterdag en plaatst daarmee de uitstorting van de Geest in het kader van de laatste dagen. Dat betekent dat de laatste dagen volgens het Nieuwe Testament al zijn aangebroken met de komst van Christus en de uitstorting van de Geest (Handelingen 2:16-21; Hebreeën 1:1-2; 1 Petrus 1:20; 1 Johannes 2:18). Dat sluit een toekomstige voltooiing niet uit, maar maakt voorzichtigheid geboden bij het rechtstreeks identificeren van actuele gebeurtenissen met specifieke profetische tekenen.

Ten tweede: Greig verengt de apocalyptische beeldspraak tot precies drie nieuwsberichten zonder exegetische argumentatie. De oorlog in Oekraïne, AI en klimaatverandering zijn onderwerpen waar christenen zich toe moeten verhouden. Maar de Bijbel geeft geen grond om deze drie zonder meer als de concrete vervulling van de bloedmaanprofetie te presenteren.

Er zit een spanning in de preek. Greig zegt enerzijds dat jongeren niet bang hoeven te zijn omdat Jezus de Vredevorst is. Anderzijds bouwt hij de preek op rond een dreigend beeld van de laatste dagen. Dat kan bij jongeren juist extra onrust veroorzaken. Ik zou liever zien dat hij meer nadruk legt op de hoop van de wederkomst dan op het actualiseren van apocalyptische beelden.

5. Missionaire roeping: sterk, maar met een blinde vlek

Vanaf ongeveer 10:50 verschuift de preek naar de missionaire opdracht. Greig verbindt "Everyone who calls on the name of the Lord will be saved" met de opdracht om het evangelie te verkondigen, discipelen te maken en mensen te dopen. Hij verwijst naar Mattheüs 9:37-38 over de grote oogst en de ontbrekende arbeiders.

Zijn oproep tot persoonlijke overgave is op zichzelf goed:

I surrender. Whatever you have for my future, wherever you want me to go, whatever you want me to do, I surrender.

Maar hier zit een blinde vlek die verder gaat dan wat ik eerder opperde. Greig werkt niet uit hoe christenen hun roeping moeten onderscheiden. Hij noemt zendingswerk, apostelschap, media en creatieve activiteiten als mogelijke roepingen. Dat kan allemaal. Maar het scherpere probleem is het sociaal-psychologische mechanisme: op een evenement als dit functioneert de groepsdynamiek zelf als bevestiging. Als iedereen om je heen zijn handen opsteekt, voelt jouw aarzeling als ongehoorzaamheid. De emotie van het moment wordt verward met de stem van God.

Roeping vraagt om gebed, Bijbelse toetsing, karaktervorming, wijsheid en bevestiging binnen de gemeenschap van gelovigen — niet om een momentopname in een volle zaal. En niet iedereen hoeft een bijzondere of opvallende opdracht te ontvangen. Trouw zijn in het gewone leven is eveneens dienst aan God.

6. De taal van een geestelijk leger en de 'war cry'

Later wordt de toon aanzienlijk enthousiaster. Greig spreekt over God die een leger van jongeren in Europa opricht, zegt dat het tijd is om te stoppen met zich voor Jezus te verontschuldigen, en dat we de wereld kunnen veranderen in zijn naam. Vervolgens introduceert hij de strijdkreet ‘Come on’, met drie betekenissen: een oproep aan God, aan jezelf, en aan anderen.

Het onderliggende Bijbelse principe is niet verkeerd. Hebreeën 10:24 spreekt over het aansporen van elkaar tot liefde en goede werken. Jezus roept zijn discipelen op tot actief getuigenis.

Maar de vormgeving verdient aandacht. De taal van leger, oorlogskreet, hemel schudden en wereldverandering is opzwepend. Het risico is dat de nadruk verschuift van het volgen van de gekruisigde Christus naar het onderdeel zijn van een grote beweging. Het Nieuwe Testament spreekt over geestelijke strijd (Efeze 6:10-18), maar de wapens zijn waarheid, gerechtigheid, geloof, gebed en het evangelie — niet volume en groepsenergie.

Een volle zaal die uitbundig reageert, bewijst op zichzelf niets over de mate waarin de Heilige Geest werkzaam is. Enthousiasme is niet verkeerd, maar het mag niet de maatstaf worden.

7. Wat ontbreekt er theologisch?

Hoewel Greig begint bij een belangrijk gedeelte uit Joël en Handelingen, blijft de uitleg van de eigenlijke betekenis van Pinksteren beperkt. Ik mis vier elementen:

De centrale positie van Jezus Christus

Petrus gebruikt Joël niet om een beweging van dromen en visioenen te promoten, maar om uit te leggen wat er gebeurt en vervolgens Jezus te verkondigen als de gekruisigde, opgestane en verhoogde Heer (Handelingen 2:22-36). De uitstorting van de Geest staat volledig in dienst van de verheerlijking van Christus.

Bekering en vergeving van zonden

Petrus maakt concreet wat zijn toehoorders moeten doen: "Bekeer u en laat ieder van u gedoopt worden in de naam van Jezus Christus, tot vergeving van uw zonden" (Handelingen 2:38). Greig noemt redding en evangelieverkondiging, maar werkt de inhoud daarvan nauwelijks uit.

De vrucht van de Geest en karaktervorming

De preek benadrukt dromen, visioenen, creativiteit, roeping en missionaire activiteit. Maar de Heilige Geest geeft niet alleen kracht om iets te doen, Hij vormt ook wie we zijn: liefde, blijdschap, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, zelfbeheersing (Galaten 5:22-23).

De gemeente als gemeenschap

Greig spreekt over een leger dat Europa moet bereiken. Maar Handelingen 2 eindigt niet met een leger dat de wereld verandert. Het eindigt met een gemeenschap die volhardt in het onderwijs van de apostelen, de onderlinge gemeenschap, het breken van het brood en de gebeden (Handelingen 2:42). Dat is een belangrijk correctief op een sterk op actie gerichte geloofsbeleving.

8. Theologische typering

Ik zou Pete Greig typeren als een evangelisch-charismatische spreker met een sterk missionair en mobiliserend accent. Zijn theologische benadering kenmerkt zich door:

Onderdeel	Accent	Kritische kanttekening
Bijbelgebruik	Thematisch en toepassingsgericht	Toepassing krijgt meer ruimte dan uitleg
Heilige Geest	Gaven, dromen, visioenen, toerusting	Christologisch centrum onderbelicht
Gemeente	Missionaire beweging	Gemeenschap en karaktervorming ontbreken
Discipelschap	Overgave en beschikbaarheid	Onderscheidingsproces niet uitgewerkt
Eschatologie	Actuele actualisering van profetie	Reeds/nog-niet spanning vergeten
Aanbidding	Enthousiasme en gezamenlijke beleving	Emotie dreigt maatstaf te worden
Missie	Jongeren mobiliseren	Roeping verward met groepsdynamiek

Op basis van deze preek zou ik hem niet zomaar in de NAR-hoek plaatsen. Daarvoor bevat deze preek onvoldoende aanwijzingen. De taal over apostelschap, een leger van jongeren en wereldverandering verdient wel aandacht, maar is op zichzelf geen bewijs van NAR-theologie.

9. De toetsvraag

Als we willen beoordelen of een gemeente werkelijk leeft vanuit de Heilige Geest, moeten we verder kijken dan de intensiteit van een samenkomst, de omvang van een beweging of het aantal mensen dat zich geroepen voelt. Ik hanteer drie Bijbelse toetsen:

1. **Christus wordt verheerlijkt**. De Heilige Geest richt de aandacht op Jezus Christus (Johannes 16:14).
2. **De gemeente groeit in geestelijke volwassenheid**. De vrucht van de Geest wordt zichtbaar (Galaten 5:22-23).
3. **Het evangelie blijft centraal.** De verkondiging leidt tot geloof, bekering en discipelschap (Handelingen 2:36-42).

Een beweging kan veel enthousiasme, creativiteit en missionaire activiteit voortbrengen zonder dat daarmee haar geestelijke volwassenheid is aangetoond. Andersom hoeft een gemeente die weinig spectaculaire verschijnselen kent, niet minder door de Heilige Geest geleid te worden.

Conclusie

Ik vind dit geen slechte preek. Er zitten waardevolle aansporingen in: de oproep om Jezus niet te verloochenen, beschikbaar te zijn voor het evangelie, en mannen en vrouwen samen te laten dienen. Vooral het accent op de brede uitstorting van de Geest en de erkenning van vrouwen in de missie vind ik sterk.

Maar theologisch is de preek onevenwichtig. Greig gebruikt een belangrijke Bijbelse tekst, maar de toepassing krijgt meer ruimte dan de uitleg. Het accent verschuift van wat God in Christus heeft gedaan en door zijn Geest doet, naar wat wij met die Geest kunnen ondernemen.

***De Heilige Geest is niet in de eerste plaats gegeven om onze dromen te verwezenlijken, onze creativiteit te stimuleren of ons onderdeel te maken van een grote beweging. Hij is gegeven om Christus te verheerlijken, ons aan Hem gelijkvormig te maken en ons toe te rusten om als zijn getuigen te leven*.**

Dat omvat zeker ook dromen, visioenen, creativiteit en missionaire roeping — maar plaatst ze op de juiste Bijbelse plaats. Dat is voor mij de belangrijkste correctie op deze preek.